

Ko hišne pomočnice ne smejo oziroma ne morejo čez mejo

Strah pred širjenjem novega koronavirusa je letos že drugi prekinil nemoteno prečkanje meja med Italijo in Slovenijo. Če se za večino čezmejnih migrantov tako na eni kot na drugi strani ni veliko spremenilo, saj lahko mejo z ustreznim dovoljenjem brez težav prečkajo, to ne drži za številne ženske (menda tudi moške), ki se zlasti iz slovenske Istre, s Krasa in iz Vipavske doline pripeljejo na Tržaško, kjer kot hišne pomočnice pomagajo v zasebnih gospodinjstvih ... na črno.

• SARA STERNAD
Primorski dnevnik

In v tem je namreč težava - ker ne razpolagajo s pogodbo o delovnem razmerju, ne smejo čez mejo, njihove "italijanske" družine pa si morajo pomagati drugače.

Potrebujejo pomoč

"Stara sem 83 let in priznam, da je to zame res občuten problem," nam je pred dnevi zaupala gospa Neva, ki je na vrat na nos spet ostala brez slovenske gospe, ki ji že leta

pomaga pri hišnih opravilih. Gospa, s katero sta postali že prijateljici, opravlja gospodinjenska dela. Čisti in pospravlja stanovanje ter lika perilo, za kar bi gospa Neva le s težavo sama poskrbela.

Priznala je, da se podobno dogaja številnim njenim prijateljicam, ki se ravno tako opirajo na občasno pomoč pridnih sosed iz Slovenije. "Spomladi smo potrpeli, saj ni kazalo, da bo meja dolgo zaprta. Kakor so jo spet odprli, smo si oddahnil in znova pričakali potrebno pomoč, sedaj pa smo spet pri

tem in žal ne kaže nič dobrega."

Gospa Neva pa se noče kar tako vdati. Pomoč namreč potrebuje. Če za prečkanje meje slovenska pomočnica potrebuje delovno pogodbo, bo zanjo poskrbela. A kam naj se obrne?

Dve poti do zakonitosti

Pomoč lahko gospa Neva poišče pri davčnih svetovalnicah CAAF, kjer bo izvedela, kako lahko uredi delovno razmerje s slovensko pomočnico. Sindikalist **Roberto Treu**, predsednik Medregijskega sindikalnega sveta (MSS) Furlanije Julijske krajine in Slovenije, ki ga sestavljajo italijanske sindikalne organizacije Cgil, Cisl, Uil ter slovenski konfederaciji Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) in KS 90 in katerega osnovni cilj je zaščita in spodbujanje pravic čezmejnih delavcev, je namignil, da sta pogodbeni varianti samo dve.

Prva je minimalna pogodba, ki od naročnika zahteva okvirno dodatnih sto evrov mesečno in predvideva od izvajalca neko minimalno število delovnih ur, druga pa je družinska pogodba (libretto famiglia), za katero velja, da poravnava neko kvoto na zavodu Inail in doreče minimalno število ur - to je pogodba za občasno delo. "Če ti pomočnica pride na dom, denimo, nekaj ur tedensko, moraš ti predhodno plačati kvoto, od katere bo izvajalka prejela plačilo za opravljene ure - kakor je veljalo nekoč za vavčerje oziroma vrednotnice za osebno dopolnilno delo."

Taka ureditev delovnega razmerja pa velja le za osebe, ki prihajajo iz držav EU (torej tudi za Slovenijo), in spodbuja zakonito opravljanje del, ki jih običajno opravljajo

Hišne pomočnice pomagajo pri različnih opravilih, tudi pri likanju.

na črno. Treu pa je v isti sapi dodal, da se potem pojavi druga težava, in sicer ta, da veliko hišnih pomočnic noče skleniti nobene pogodbe.

"Simbioza naših soodvisnosti"

Treuove besede je potrdil tudi podpredsednik MSS **Peter Majcen**. "Večina slovenskih čezmejnih delavk ne želi, da bi se reguliralo njihovo delovno razmerje in to iz več razlogov - veliko je namreč upokojenk, ki bi imele drugače težave s prejemanjem pokojnine, oziroma delavk, ki bi jim odpadle kakšne bonitete in olajšave, ker bi presegle morebitne kvote," je pojasnil in dodal, da so informacije o sklepanju pogodb javne in se delijo med državami EU.

Seveda se težava pojavi, kot pride do takšne situacije, kot je sedanja in so meje zaradi epidemije dejansko le delno prehodne. "Če nimaš dokazila, da greš v službo na drugo stran, ne greš mimo. Hudo je zanje, ker jim zmanjka socialni korektiv, s katerim si pomagajo preživeti, ker ima-

jo nizke dohodke ali pokojnine ali so brezposelne. Hudo pa je tudi za tržaške družine, ker take ponudbe pri njih skorajda ni, če iz vzamemo nekaj tujk. Gre za simbiozo naših soodvisnosti - od potrebe po takem delu in delu za lažje preživetje."

Kaj bi lahko naredili? Delovna razmerja se ureja tam, kjer se delo opravlja, je ugotavljal Majcen - v Italiji torej in dodal, da so bile vrednotnice dobra varianta, saj večina teh delavk ne dela s polnim delovnim časom, temveč le po urah in od družine do družine. "A smo vavčerje zapravili in razširili po nepotrebnem. Pa tudi birokracije je bilo manj ..."

Nihče ne ve, koliko jih je

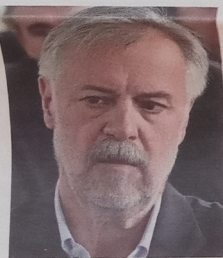
Sicer pa gre za zelo težko rešljivo situacijo, je bil jasen Majcen in opozoril, da si tako država kot sindikati stalno prizadevajo za ureditev razmerij, zaradi socialne varnosti in zaradi poškodb, ki se zgodijo, zaradi plačanih prispevkov in dajatev.

S točnim številom slovenskih hišnih pomočnic, ki prečkajo državno mejo, zaradi neobstoja uradnih podatkov nihče ne razpolaga. Lahko govorimo le o ocenah: Majcen je ugal, da jih na Tržaško v normalnih razmerah prihaja nekaj tisoč - o teh ima urejen delovni status morda največ deset odstotkov. "Ocenjujemo, da je dnevnih migrantov med hrvaško in slovensko Istro, iz obalnih občin, s Krasa, Goriske in Vipavske v FJK neke med 10.000 in 15.000. Hišnih pomočnic pa je daleč največ iz šavrinskega območja, ki je že od nekdaj tradicionalno gravitiralo na Trst."

Zaposlene so tako pri slovenskih kot pri italijanskih družinah, saj jezik povsem obvladajo: v glavnem čuvajo starejše, nemočne osebe, ki potrebujejo varstvo na domu, mnoge še vedno čistijo stanovanja, pomivajo in likajo ter čuvajo otroke. Včasih so v Trstu potrebovali čistilke, danes pa je daleč največ povpraševanja po osebah za varstvo starejših ljudi. *

Peter Majcen

Roberto Treu

Večina slovenskih čezmejnih delavk si niti ne želi, da bi se reguliralo njihovo delovno razmerje, saj je med njimi precej upokojenk, ki bi imele drugače težave s prejemanjem pokojnine, oziroma delavk, ki bi jim odpadle kakšne bonitete in olajšave.